

Cât de justificate sunt noile tarife la energia electrică?

Institutul de Energetică al AȘM a făcut o analiză și vine cu o expertizare a noilor tarife aprobate recent de ANRE. După cum este bine cunoscut, Centrala Electrica de la Cuciurgani a devenit în prezent principalul furnizor de energie electrică odată cu interdicția impusă companiilor ucrainene de guvernul de la Kiev în 2014 privind exportul de energie electrică. Centrala de la Cuciurgan furnizează curent electric la un preț de 0,06795 dolari/kWh sau la un preț de 1,35 lei/kWh față de 83 bani/kWh utilizat în 2012. Astfel, datorită deprecierei valutei naționale constatăm o majorare de 62% a prețului de la furnizor.

Deoarece nu dispunem de datele utilizate de către ANRE la calcularea tarifului, care nu au fost făcute publice, în baza calculelor estimative am determinat că noul tarif justificat, cu o marjă de eroare, poate fi la nivelul aproximativ 2,1 lei/kWh fără a lua în calcul devierile financiare, ceea ce de fapt este în concordanță cu calculele efectuate de ANRE.

Din punctul nostru de vedere, efectuarea auditului nu ar fi constatat devieri în tarif și vor confirma exactitatea calculelor efectuate de companiile de furnizare și distribuție. Auditul nici putea constata devieri în calculul tarifului, pentru că acestea sunt efectuate în conformitate cu metodologia de calcul aprobată de ANRE. Consideram ca efectuarea auditului a fost un exercițiu inutil care nu putea și nu a dus la verificarea corectitudinii calculelor aferente tarifului, și a dus la cheltuieli de 25 mii euro care inevitabil se vor regăsi în structura tarifului. Aceasta cifră a fost declarată la audierile publice la ANRE din 5 noiembrie 2015 și se referă doar la costurile achitate de către întreprinderile RED NORD, RED NORD-VEST și IS MOLDELECTRICA. Care au fost costurile achitate de către UF Gas Natural Fenosa și de către SA Moldovagaz nu se cunoaște, deoarece această informație de prezentatori a fost declarată confidențială.

În circumstanțele create este imperios identificarea soluțiilor pentru funcționalitatea mecanismului de reglementare a pieții energetice sub egida ANRE, care să contribuie la identificarea tarifelor echilibrate și justificate de conjunctura pieții energetice.

În ultimul timp s-a speculat mult cu prețul de import la energia electrică. Au fost multe afirmații, precum că ar fi existat scheme frauduloase de livrare prin intermediari, și că din prețul de livrare s-ar sustrage fraudulos circa 5 dolari cenți (adică peste 70%) per kWh. Pentru a face lumină în această situație mai jos am prezentat calcule ce indică asupra prețului minimal de livrare a energiei electrice la barele de la Centrala Cuciurgan.

Pentru a face calculele trebuie să știm următoarele:

1. Randamentul centralei termoelectrice, care se consideră că este de 36%.
2. Costul gazelor naturale furnizate către centrală este de 157\$/ 1000m³.
3. Capacitatea calorică a gazelor este de 8000kCal/1m³ sau 9.3kWh/1m³.
4. Cursul oficial de schimb al dolarului SUA la data de 19.10.2015 este de 19.68 MDL/ 1USD

Astfel, din arderea 1m³ de gaze naturale la centrala termoelectrică de la Cuciurgan obținem:

9.3kWh x 0.36 = **3.348kWh** furnizați

Costul 1m³ de gaze este de:

157 dolari SUA/1000 m³ de gaze naturale = 0.157 dolari SUA sau

0.157 USD x 19.68MDL = 3.09MDL

Raportăm acest cost la 1kWh și obținem:

1kWh = 0.157/3.348 = 0.0469USD sau 0.922MDL

Deci, numai costul gazelor naturale utilizate la producerea 1kWh la centrala de la Cuciurgan costă **0.0469USD**.

Dacă presupunem, că costurile de întreținere a centralei și personalului de la centrală se vor încadra în 10%, atunci prețul minimal de livrare a energiei electrice la barele centralei va fi de **0,052USD**. În acest caz, va exista o marjă de **0,01636USD** posibil a fi negociată. Reducerea acestei marje poate surveni doar în rezultatul unor negocieri directe cu suport guvernamental la încheierea contractelor de livrare.

Este necesar de menționat că prețul exprimat în dolari cenți (SUA) nu s-a schimbat, iar deprecierea cu peste 50 % a leului moldovenesc a dus la majorarea prețului exprimat în valută națională. Ținând cont de faptul că actuala majorare a tarifului are loc în mare parte datorită deprecierei Leului, cauza și acțiunile acestei deprecieri necesită o investigare și necesită o apreciere adecvată care a produs și produce în lanț efecte care duc la sărăcirea populației.

În condițiile create, considerăm, că este de datoria statului să identifice măsuri compensatorii pentru păturile social vulnerabile prin majorări salariale și de pensii, la fel ca și de compensare directe a tarifului, care să fie adus cel puțin la nivelul valoric din 2012. Aceste măsuri se impun din partea statului, deoarece anume structurile statului se fac vinovate de deprecierea necontrolată a valutei naționale și un șir de alte inacțiuni care au dus la majorarea tarifului.

Unele măsuri de reducere a tarifului în condițiile actuale ar putea fi următoarele:

1. Revizuirea metodei de achiziționarea a energiei electrice. În cazul excluderii intermediarului Energokapital și negocierii directe a contractului cu proprietarii centralei de la Cuciurgan se poate de redus tariful cu până la 9%.
2. Revizuirea metodologiei de stabilire a tarifelor cu participarea largă a reprezentanților societății civile și introducerea unui mecanism de transparență.
3. Introducerea tarifelor sociale pentru categoriile de populație cu venituri reduse și achitarea unei cote de consum a energiei electrice pentru categoriile de populație cu venituri modeste.

Dr. Mihai Tîrșu,
directorul Institutului de Energetică